

מלך היער

מטרת הפעילות:

- למידה והיכרות עם תכנים בנושאים שונים: מים, צומח, בעלי חיים, מולדת, שינוי האקלים ויישובים.

גילי יעד: כיתות ד'-ו' / כיתות ז'-ח'

זמן: כשעה

מיקום: בכיתה או בשטח מישורי נוח ומוצל

עזרים:

- ערכת מלך היער
- עזר הליבה

הכנות

יש לסדר את כל הכרטיסיות המתאימות לשכבת הגיל על לוח המשחק לפי הצבעים והנושאים.

מהלך הפעילות

פתיחה:

הסבר על קק"ל, על ההיסטוריה שלה ועל משמעות צבעי הסמל שלה באמצעות עזר הליבה.

משחק חידות תחרותי:

זמין את המשתתפים להשתתף בשעשועון חידות תחרותי במגוון נושאים.

נחלק את המשתתפים לשתי קבוצות, קבוצת האלונים וקבוצת הברושים.

נציג את לוח המשחק שהקטגוריות השונות מופיעות עליו, ונסביר את כללי המשחק:

- בכל סבב אחת הקבוצות בוחרת קטגוריה שהיא רוצה להישאל עליה, וכן את רמת הקושי של השאלה שתקבע את כמות הנקודות שהיא תוכל לזכות בהן.
- השאלה הקלה ביותר תזכה את הקבוצה ב-5 נקודות, והשאלה הקשה ביותר תזכה ב-100 נקודות.
- לאחר שהקבוצה ענתה, יפתח המדריך את הכרטיסייה ויבדוק אם התשובה נכונה.
- אם הקבוצה שענתה טענה, הקבוצה היריבה מקבלת הזדמנות לענות ולזכות בניקוד.

אתר קק"ל לחינוך, ילדים ונוער: <https://www.kkl.org.il/education>

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- הקבוצה שענתה נכון מקבלת את כרטיס השאלה. בסוף המשחק כל קבוצה מסכמת את הנקודות שקיבלה לפי הכרטיסיות.

סיכום

המשחק מסתיים כאשר נגמר הזמן או כשלא נשארות יותר כרטיסיות.

נספח 1: שאלות לכיתות ד'-ו'

קק"ל:

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	הסבירו את ראשי התיבות הבאים: קק"ל צה"ל פלמ"ח	קרן קימת לישראל צבא ההגנה לישראל פלוגות המחץ
10	איזה חג מכונה גם "חג קק"ל"?	ט"ו בשבט
25	מנו 3 מפעלים של קק"ל כיום	1. ייעור 2. שיקום נחלים, בניית מאגרי מים 3. הכשרת קרקע, מו"פ חקלאי, פריצת דרכים 4. חינוך
50	מה הייתה פעולתה העיקרית של קק"ל בשנותיה הראשונות?	גאולת אדמות ארץ ישראל
75	מה הקשר בין קק"ל לנחל אלכסנדר?	קק"ל הייתה שותפה מרכזית בשיקומו
100	מה הוא פיתוח בר-קיימא?	פיתוח שמתחשב בצורכי הסביבה ומשאיר משאבים לדורות הבאים

יישובים:

ניקוד	שאלה:	תשובה:
-------	-------	--------

קרן קימת לישראל

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

5	מנו שמות של 3 ערי חוף בישראל	חיפה, תל אביב, אשדוד, חדרה ועוד
10	מנו 3 צורות התיישבות	קיבוץ מושב, עיר, כפר, מושבה, יישוב קהילתי
25	מה שמן של 2 המושבות הראשונות?	ראש פינה, פתח תקווה
50	מי אמר "טוב למות בעד ארצנו", ובאיזה יישוב פעל?	יוסף טרומפלדור, תל חי
75	איזו עיר נקראה בימיה הראשונים "אחוזת בית"?	תל אביב
100	מה הייתה השכונה היהודית הראשונה מחוץ לחומות בעיר ירושלים? מי האיש שיזם את הקמתה?	משכנות שאננים, משה מונטיפיורי

מולדת:

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	מי הוא חוזה המדינה?	בנימין זאב הרצל
10	מי היה נשיא המדינה הראשון?	חיים ויצמן
25	מי הקריא את מגילת העצמאות, ובאיזה תאריך מדויק?	דוד בן-גוריון ה' באייר תש"ח / 14 במאי 1948
50	מי ראש הממשלה שחתם על הסכם השלום עם מצרים, ובאיזו שנה?	מנחם בגין ב-1978
75	איזה שם של ירושלים חוזר פעמיים בהמנון המדינה?	ציון
100	מאיזו מדינה עלו היהודים ב"מבצע משה"?	אתיופיה

מים:

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	מנו 3 ימות (או אגמים) במדינת ישראל (ימה/אגם=מקווה מים המוקף מכל עבריו ביבשה)	החולה, הכינרת, ים המלח
10	כיצד תורמת קק"ל למשק המים בישראל?	מאגרי מים, שיקום נחלים
25	באילו ערים נמצאים שפכי הנחלים האלה: הירקון הקישון געתון	הירקון – תל אביב הקישון – חיפה געתון – נהריה
50	באיזה נחל ניתן למצוא צב רך?	נחל אלכסנדר
75	מהו מעיין שכבה?	מעין שפורץ במקום ששכבה מחלחלת נפגשת בשכבה אטימה של סלע
100	איזה נחל הוא הגדול במקורות הירדן?	דן

צומח:

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	מנו את 7 המינים שבהם התברכה ארץ ישראל	חיטה, שעורה, גפן, תאנה, זית, רימון, תמר
10	מנו 5 דברים שנותן לנו העץ	חמצן, צל, יופי, פירות, הסקה, קיבוע פחמן, בעלי חיים שנסמכים עליו, נייר ומוצרי עץ
25	מנו את 3 שמות מיני האלון הנפוצים בארץ ישראל	אלון מצוי, אלון התבור, אלון התולע
50	מעליו של איזה עץ נהגו להכין זרי ניצחון למתחרים באולימפיאדה?	דפנה – ער אציל
75	מנו 3 יתרונות של עץ האורן	צמיחה מהירה התחדשות לאחר שרפות

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

עמידות ליושב		
כלנית – נורית – פרג	מהו סדר הפריחה של הפרחים האדומים: נורית, פרג וכלנית?	100

בעלי חיים:

תשובה:	שאלה:	ניקוד
8	כמה רגליים יש לעכביש?	5
לווייתן כחול	מי הוא היונק הגדול ביותר בעולם?	10
נחש, לטאה, צב, חרדון, שממית	מנו 3 חיות השייכות למחלקת הזוחלים	25
דבורה	איזה בעל חיים רוקד כדי להעביר מסרים חשובים לבני מינו?	50
עקרב	איזה בעל חיים זוהר בחושך כאשר מאירים עליו באור אולטרה סגול?	75
לווייתן	קולו של איזה בעל חיים יכול להישמע למרחק של אלפי קילומטרים?	100

שינוי האקלים

תשובה:	שאלה:	ניקוד
נייר, פלסטיק, זכוכית, מתכת	מנו שמות של 3 חומרים שניתנים למחזור	5
דשן עשיר שנוצר מזבל אורגני שהתפרק	מה זה קומפוסט?	10
השמש	מהו המקור שממנו מגיעה אנרגיה סולרית?	25
שימוש חוזר, מחזור, חשיבה, הפחתה	מהם ראשי התיבות שמח"ה?	50
פלסטיק אינו מתכלה, ומזהם את הסביבה	למה לא טוב להשתמש בכלים חד-פעמיים?	75
שרפת דלק לצורך הפעלת מכונות הייצור במפעל הטקסטיל פולטת פחמן דו-חמצני שהוא גז חממה, ומחמירה את אפקט החממה	איך ייצור חולצות משפיע על שינוי האקלים?	100

נספח 2: שאלות לכיתות ז' – ח'

קק"ל

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	באיזו שנה נוסדה קרן קימת לישראל?	1901
10	מה היה ייעודה המרכזי של קק"ל עד לקום המדינה?	רכישת קרקעות
25	מה מייצגים צבעי הסמל של קק"ל? מנו לפחות תחום פעילות אחד לכל צבע	5. ירוק: ייעור, איכות הסביבה 6. כחול: שיקום נחלים, בניית מאגרי מים 7. חום: הכשרת קרקע, מו"פ חקלאי, פריצת דרכים
50	מי היה האיש שהגה את רעיון הקמת הקרן הקימת לישראל?	פרופ' צבי הרמן שפירא
75	מה היו תפקידיה של הקופסה הכחולה בשנים שטרם קום המדינה?	איסוף כספים לגאולת הארץ וחיבור לציונות ולארץ (גם ספר הזהב ומפעל הבולים שימשו לאותן מטרות)
100	מה היו מטרות מפעל הייעור של קק"ל עם הקמתה, ואילו מטרות נוספו לו כיום?	עם הקמתה של קק"ל – הגנה על שטחים ושימור הקרקע. כיום נוספו גם מטרות כגון – ריאות ירוקות, מקומות נופש, פארקים וחניונים, קיבוע פחמן

יישובים

ניקוד	שאלה:	תשובה:
-------	-------	--------

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

5	מנו שמות של 3 נמלים פעילים בישראל	חיפה, אילת, אשדוד
10	מנו 3 צורות התיישבות שונות	קיבוץ מושב, עיר, כפר, מושבה, יישוב קהילתי
25	מה שמן של 2 המושבות הראשונות שייסדו אנשי היישוב הישן?	ראש פינה, פתח תקווה
50	איזה יישוב קרוי על שם מגיני תל חי?	קריית שמונה
75	על שם מי נקראת המושבה זכרון יעקב?	יעקב, אביו של הברון רוטשילד
100	איזו צורת התיישבות החלה בשנת 1936 בעזרת קק"ל, ומה היה היישוב הראשון שהוקם בה?	חומה ומגדל, תל עמל (ניר דוד)

מולדת

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	איזה שם של ירושלים חוזר פעמיים בהמנון המדינה?	ציון
10	באיזה חג חוגגים את יום הולדתה של הכנסת?	בט"ו בשבט
25	מה הם המרכיבים המופיעים בסמל המדינה, ומה משמעותם?	מנורה וענפי זית. המנורה זכר לבית המקדש וסמל למאבק לעצמאות, ענפי הזית מסמלים את הכמיהה לשלום
50	איזה ראש ממשלה חתם על הסכם שלום עם מצרים, עם איזה נשיא מצרי, ובאיזו שנה?	מנחם בגין, אנואר סאדאת, ב-1978
75	באיזו מלחמה נטבעה האמרה "הר הבית בידינו" ועל ידי מי?	מלחמת ששת הימים, מוטה גור בעת שחרור הכותל על ידי הצנחנים
100	למי הוצע לכהן כנשיא הראשון של מדינת אלברט איינשטיין	

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

	ישראל והוא סירב בנימוס?	
--	-------------------------	--

מים

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	איזה אגם שהיה בארץ יובש על ידי קק"ל בשנות ה-50 והוצף שנית בשנות ה-90 של המאה הקודמת?	אגם החולה שבעמק החולה
10	מנו את שמות מקורות הירדן	בניאס (חרמון), חצבני (שניר), דן
25	באילו ערים נמצאים שפכי הנחלים הירקון, הקישון, געתון?	הירקון בתל אביב, הקישון בחיפה, געתון בנהריה
50	מהי נקודת המוצא והסיום של המוביל הארצי?	התחלה: אתר ספיר, בכינרת סיום: מצפה רמון (המוביל מגיע לראש העין, משם יוצאים 2 צינורות המגיעים עד אגם זוהר וממנו הלאה).
75	מהם מקורות אספקת המים של ישראל?	הכינרת, איסוף מי גשמים, התפלה של מי ים, שאיבת מי תהום / אקוויפרים
100	איזה נחל הוא הגדול במקורות הירדן?	דן

צומח

ניקוד	שאלה:	תשובה:
5	למה השתדלו לשתול עצי איקליפטוס בארץ ישראל בשנים הראשונות של המאה ה-20?	כדי לייבש ביצות. בדיעבד הסתבר שהאיקליפטוסים לא תרמו לייבוש הביצות, תעלות הניקוז תרמו לכך
10	על פי המסורת, איזה עץ שימש לבניית בית המקדש, ומופיע על דגלה של מדינה שכנה?	ארז הלבנון

קרן קימת לישראל

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

אלון מצוי, אלון התבור, אלון התולע	מנו את שמות 3 מיני האלון בארץ ישראל	25
דפנה / ער אציל	מעליו של איזה עץ נהגו להכין זרי ניצחון למתחרים באולימפיאדה?	50
עמידות ליובש צמיחה מהירה יכולת התחדשות לאחר שרפות היה מוכר לעולים מאירופה	ציינו 3 יתרונות של עץ האורן כעץ ייעור מועדף	75
חרוב, אינו מופיע בתנ"ך	על פי זרעיו של איזה עץ נקבעה מידת הניקיון של הזהב? האם הוא מופיע בתנ"ך?	100

בעלי חיים

תשובה:	שאלה:	ניקוד
הלווייתן הכחול	מי הוא היונק הגדול ביותר בעולם?	5
פרוקי רגליים	לאיזו מחלקת בעלי חיים שייך העכביש?	10
הרמפרודיטיות – דו מיניות. בתהליך ההזדווגות 2 הצדדים מופרים ונושאים ביצים	איזו תכונה מיוחדת של רבייה מאפיינת את חלק ממיני החלזונות?	25
דוכיפת	איזו ציפור נבחרה כציפור הלאומית של ישראל לרגל שנתה ה-60?	50
אריה, דוב, עוזנייה, פרס, תנין...	מנו 3 בעלי חיים שהיו בארץ בעבר ונכחדו	75
החדף הזעיר, השוקל כ-2 גרם	מי הוא היונק הקטן ביותר בארץ (ובעולם)?	100

שינוי האקלים

תשובה:	שאלה:	ניקוד
אנרגיה המופקת ממשאבים טבעיים שאינם מתכלים, כמו שמש, רוח או מים	מהי אנרגיה מתחדשת?	5

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

10	מה ההבדל בין אקלים למזג אוויר?	מזג אוויר הוא מצב האטמוספירה ביום-יום, ואקלים מייצג ממוצעים סטטיסטיים של שינויים לאורך זמן (30 שנה לפחות) באזור מסוים
25	איזו ארוחה מחמירה יותר את שינוי האקלים – אורז וסלט או המבורגר וצ'יפס?	המבורגר וצ'יפס – גידול פרות הוא הענף החקלאי שפולט הכי הרבה גזי חממה לאטמוספירה, וצורך הכי הרבה מים ושטחים פתוחים
50	תנו 2 דוגמאות לדלק מחצבים	פחם, נפט, גז טבעי
75	מה זה גז חממה?	גז שלא מאפשר לחום שיצרה השמש "לברוח" דרך האטמוספירה ולהשתחרר לחלל. דוגמאות – מתאן, פחמן דו-חמצני, אדי מים
100	מי מבצע קיבוע פחמן, מה זה, ולמה זה חשוב?	הצמחים. בתהליך הפוטוסינתזה הם קולטים פחמן דו-חמצני והופכים אותו לפחמימות. כך הם מפחיתים את כמות גזי החממה באוויר

מאגר שאלות להרחבה

כיתות ד'-ו'

נושא:	שאלה:	תשובה:
1 קק"ל	מה פירוש המילה "מדבור"?	מהמילה מדבר ופירושה הפיכת ארץ למדבר
2 קק"ל	כיצד מסייע היער לטיהור אוויר?	העצים קולטים פחמן ופולטים חמצן
3 קק"ל	מדוע ייבשו את החולה?	להכשיר את הקרקע לחקלאות, להדביר את היתושים שגרמו למחלת המלריה
4 קק"ל	יער יתיר נמצא בצפון/ בדרום / במרכז?	בדרום
5 מולדת	מי היה ראש הממשלה הראשון?	דוד בן-גוריון
6 מולדת	מיהו המשורר הלאומי?	חיים נחמן ביאליק
7 מולדת	איך קראו למפקד מרד גטו ורשה?	מרדכי אנילביץ'
8 מולדת	נגד מי לחם צה"ל במלחמת יום הכיפורים?	צבא מצרים בדרום וצבא סוריה בצפון
9 מים	מהו המקום הנמוך ביותר בארץ?	ים המלח
10 מים	מה מקור השם כינרת?	שמה של הכינרת הוא שריד של שם עיירה קדומה בשם כינרת, ששכנה בצפון-מערב האגם, ולא

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

בגלל שצורתה מזכירה כינור כפי שרבים חושבים			
11	מים	האם מותר לשחות במי הירקון?	לא. בשל זיהום המים במי שפכים
12	מים	באילו דרכים מגדילים את משאב המים בישראל?	התפלת מי ים, מאגרים
13	יישובים	מדוע נקרא אדמונד דה רוטשילד "הנדיב הידוע"?	כיוון שהיה פטרון של מפעלי צדקה, תרבות ומדע, ותמך במושבות בארץ ישראל
14	יישובים	מנו שמות 2 ערים מעורבות (יהודים וערבים) במרכז הארץ	רמלה, לוד, יפו
15	יישובים	על שם איזו עיר נקראת קריית מלאכי?	לוס אנג'לס בארה"ב
16	יישובים	על שם איזה נהר נקראת העיר נהריה?	נחל הגעתון
17	בע"ח	מנו 2 שמות לאריה	לביא, ליש, שחל, כפיר
18	בע"ח	מה שמם של בן החמור ובן הגמל?	בן החמור - עיר, בן הגמל - בכר
19	בע"ח	איזה בעל חיים הוא זמֶר?	ג'ירף
20	בע"ח	איזה בעל חיים מכונה ספינת המדבר?	גמל
21	צומח	את עלי איזה עץ לבשו אדם וחוה?	תאנה
22	צומח	איזה פרח הפורח עם בוא היורה?	סתוונית היורה
23	צומח	איזה צמח מבשר את הסתיו?	חצב
24	צומח	איזה פרח גדל בבִּיצָה?	נופר

כיתות ז'-ח'

	נושא:	שאלה:	תשובה:
1	מולדת	באיזה פרס זכה ש"י עגנון?	פרס נובל לספרות
2	מולדת	כיצד נקראו פעילי העלייה מברה"מ שנשלחו לבלא?	אסירי ציון
3	מולדת	מי הם 3 החותמים על הסכם השלום עם ירדן, ומאילו מדינות היו?	רה"מ יצחק רבין והמלך חוסיין מירדן. נשיא ארה"ב ביל קלינטון חתם בעד.
4	מולדת	מהי תנועת חִיבַת צִיּוֹן?	תנועה למען ההתיישבות בארץ ישראל, שפעלה באירופה בסוף המאה ה-19.
5	מולדת	מדוע כונתה העלייה באוניות מעפילים "בלתי לגאלית"?	מפני שהשלטון הבריטי הטיל הגבלות על עלייה יהודית לארץ בתקופת המנדט, ולכן נערכה גם

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

עלייה חשאית ובלתי חוקית			
6	מולדת	מתי נערכה הצבעה על חלוקת ארץ ישראל באו"ם?	כ"ט (29) בנובמבר 1947
7	מולדת	איפה נערך הקונגרס הציוני הראשון ומי עמד בראשו?	באזל, שווייץ, בנימין זאב הרצל
8	מולדת	מתי ואיפה התרחש רצח הספורטאים באולימפיאדה – לונדון, מינכן, לוס אנג'לס?	מינכן, גרמניה, ב-1972
9	מולדת	מתי פרצה מלחמת ששת הימים?	5 ביוני 1967
10	מולדת	מנו 2 מוסדות שלטון דמוקרטי בירושלים	כנסת ישראל, בית המשפט העליון, משרד הממשלה
11	יישובים	ציינו את מושבות הברון שהוקמו בהן יקבים	ראשון לציון, זכרון יעקב
12	יישובים	לאן עבר בן-גוריון לגור כדי לתת דוגמה חלוצית?	קיבוץ שדה בוקר שבנגב
13	יישובים	מדוע נקרא מבצע ההתיישבות החשאי בשנות ה-30 חומה ומגדל?	הקמת היישוב נעשתה על ידי הקמת חומה ומגדל שמירה
14	יישובים	כמה שמות יש לירושלים?	70
15	יישובים	מהי בירת עמק יזרעאל?	עפולה
16	יישובים	מנו 2 יישובים שנקראים על שם בני משפחתו של הברון רוטשילד	גבעת עדה, מזכרת בתיה, זכרון יעקב
17	קק"ל	מהן ריאות ירוקות?	השטחים הירוקים הפתוחים שתושבי הערים יוצאים אליהם להינפש
18	קק"ל	מהו לימן?	שקע בקרקע מוקף סוללת עפר לאיסוף מי שיטפונות ולגידול צמחייה בנגב
19	קק"ל	מהם הסימנים לנחל מלוכלך?	ריח רע, עבירות, צבע
20	קק"ל	מהו ספר הזהב?	הספר שקק"ל מנציחה בו את האישים והארגונים שתרמו לפעילותה. היו שנהגו לתרום לציון אירוע בחיי התורם (יום הולדת, חתונה וכד')
21	מים	מהו מאגר המים הטבעי הצפוני ביותר בישראל?	ברכת רם, בצפון רמת הגולן
22	מים	לאן זורם הירדן?	לכינרת ולים המלח
23	מים	ליד אילו נהרות מוקמה תחנות הכוח נהריים?	הירדן וירמוך
24	מים	לאן מתנקזים הגשמים היורדים בירושלים?	לים המלח
25	בעלי חיים	איפה נראה הנמר האחרון בארץ?	עין גדי

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

26	בעלי חיים	מה שמה של הצפרדע שהתגלתה מחדש בישראל?	עגולשון שחור-גחון
27	בעלי חיים	לאיזה דו-חיים בסכנת הכחדה יש צבעי אזהרה?	סלמנדרה
28	בעלי חיים	איזה בעל חיים הושב לטבע לאחר שהוכחד בארץ ישראל?	ראם
29	צומח	אילו 2 עצים יופיעו תמיד יחדיו בחורש הארץ-ישראלי?	אלון ואלה
30	צומח	מהו הסדר הנכון של פריחת הפרחים האדומים? (פרג, כלנית, נורית)	1. כלנית 2. נורית 3. פרג
31	צומח	מהו "הגל הצהוב"?	הפריחה באביב היא בגלים בשל התחרות על משיכת החרקים להאבקה. הגל הצהוב הוא הגל השני, והוא פורח אחרי הגל האדום ולפני הגל הלבן
32	צומח	מה סמל החברה להגנת הטבע?	אירוס